

De vuurtorenwachter en zijn dochter

Colofon

ISBN: 978 94 6365 685 6

1e druk 2024

© 2024, Tjeerd Schuhmacher

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Foto omslag: fotograaf onbekend, bewerking van Senna Kasanwidjojo

Foto auteur: Sietske de Boer

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

De vuurtorenwachter en zijn dochter

Tjeerd Schuhmacher

Voor Sonja & Jan Jaap,
Wessel, Sem, Néya en Enora

op de kruinen van de duinen
staat een vuurkolom geplant
die met luister in het duister
als een helder kustlicht brandt

John Eric Banck,
'Indischgast',
eigenaar van Schiermonnikoog van 1858-1893

Proloog

Ze verschijnen als poppetjes wanneer ze over het eerste duin de bebouwde kom van het dorp verlaten. Met het blote oog zijn ze net zichtbaar. Omdat hij zich verveelt en bovendien geen trek heeft in de taken die hij eigenlijk moet verrichten, gaat hij achter de kijker staan. Hij herkent hen niet. Ze komen langzaam vooruit, zij lijkt te dansen, maakt huppelsprongetjes en pakt de beide handen van de man naast haar, waardoor ze als krabben op het strand zijdelings tegenover elkaar lopen.

Wie zijn het? Badgasten? Of is het de bewaarschooljuf met haar vrijer; ze zijn jong, dat is duidelijk. De man lijkt te lachen, hij is gekleed in een wit overhemd zonder stropdas, de bovenste knopen geopend. Hij draagt een korte broek – bespottelijk, we zijn hier niet in de tropen. Ze hebben elkaar losgelaten en zij zwiert over het pad in haar met witte bollen afgezette klapproosrode jurk, haar blote benen zijn kort zichtbaar wanneer de jurk door een windvlaag wordt opgetild.

Ze dreutelen het tegelpad af, in zijn blikveld worden ze groter tot ze plotseling vanaf het pad de duinen in lopen. Ze zijn de toren tot op tweehonderd meter genaderd. Nu moet hij de kijker in een hoek van bijna tachtig graden houden, ze zijn te dichtbij gekomen. De kijker is een gevaarte op een vast statief, log en onhandig als je objecten van dichtbij wilt bekijken. Hij pakt de handkijker en leunt voorover tegen de tafel met de kijker bijna tegen het raam.

Is die kerel misschien de nieuwe ambtenaar over wie het in het dorp steeds gaat? Jaap heeft te weinig aandacht geschonken aan het geklets. Wie zou het anders moeten zijn. Is zij zijn vrouw, of verloofde? Waarom hebben ze het pad verlaten?

Zo te zien is het een prachtig vrouwtje, Jaap voelt een warmte in zijn buik en zijn hartslag versnelt als hij zijn blik over haar lichaam laat gaan. Zo dichtbij, alsof hij haar kan aanraken. Dan

zijn ze opeens verdwenen achter een duin. Hij laat de kijker zakken om met het blote oog het stelletje te zoeken, maar hij ziet ze niet meer. Ze zijn zeker achter dat duin in het zand gaan zitten. En dan? In zijn verbeelding ziet Jaap hoe zij opstaat, wijdbeens pal voor de kerel gaat staan en langzaam haar rode jurk van haar schouders laat glijden.

Hij legt de handkijker neer en laat zijn blik over de zomerhuisjes gaan. Nergens rook. Dan gaat hij weer achter het statief staan. Met de grote verrekijker speurt hij de Badweg af. Zijn er bekenden te zien?

Met zijn handen in de zakken staat hij voor de schuin oplopende raampjes en kijkt opnieuw het pad af, in de richting van het dorp. De zon doet daken opflikkeren als zilver, boven het pad trilt de lucht.

Een insect zit aan de buitenkant van het dikke glas. Het loopt van de rand van de lamel naar het midden en zit dan weer stil. Het is groter dan een gewone huisvlieg. Jaap verwondert zich erover dat zo'n krenge zo hoog kan komen. Nu en dan zitten ze ook in het wachtlokaal, de vliegen en de muggen. Dan jaagt hij ze net zo lang na tot hij ze allemaal heeft doodgeslagen. Nadien veegt hij met een vochtige doek de vlekken van de muren. De vlieg aan de buitenkant zit nu stil. Vreemd, als je bedenkt dat het best wel waait. Hij brengt zijn gezicht tot vlak bij het raam. De vlieg kijkt terug en Jaap ziet dat de dunne vleugeltjes bewegen. Hier boven waait het altijd.

Om tien over twaalf ziet hij haar aankomen op haar step. Hij verlaat onmiddellijk zijn post om langs de torenwand wentelend de 126 treden van de gietijzeren trap af te dalen. Jaap wil niet dat ze boven komt, zeker niet alleen. Twee keer in de week, wanneer hij de ochtendienst draait, brengt ze zijn boterhammen. En altijd vraagt ze, zodra hij beneden is, of ze mee mag naar boven. Iedere keer aarzelt hij, maar zegt: 'Je bent nog iets te klein. Deze herfst,

na je verjaardag, dan mag je naar boven.’ Ze lijkt dan nauwelijks nog teleurgesteld, ze weet het antwoord al. Ze vraagt ook niet meer hoeveel nachtjes ze nog moet slapen. Toch ziet hij, als ze met die frons van haar naar hem opkijkt, in haar donkere ogen de hoop op een ander antwoord.

Op de dagen dat hij weet dat ze komt, let hij altijd extra goed op de tijd. Het is een keer gebeurd dat hij, in beslag genomen door zijn werk, haar niet opmerkte. Ze had een kwartier beneden bij de toren staan wachten tot hij kwam. Hij kwam niet. Uiteindelijk was ze naar een van de dichtstbijzijnde huizen gegaan en had de bewoonster, de vrouw van een collega, gevraagd of zij voor haar wilde aanbellen. Ze was nog niet groot genoeg om bij de bel te kunnen. Hij was trots op haar, maar voelde zich er ook schuldig onder.

Zodra ze hem het pakje met boterhammen heeft gegeven drukt hij een kus op haar voorhoofd, terwijl de wind een pikzwarte lok tussen zijn lippen blaast. Hij proeft de frisheid. ‘Ga maar gauw weer naar je moeder. Je moet straks zelf ook eten en dan weer naar school.’ Ze knikt.

‘Doe voorzichtig als je het duin afgaat, niet te snel!’

Wanneer hij weer aan de klim begint bekruipt hem het gevoel dat hij het helemaal verkeerd doet. Dat hij haar niet teleur hoeft te stellen; laat haar toch gewoon boven komen, ik ben er toch zelf bij? Ze vindt het leuk, waarom zo moeilijk doen? Zijn rechterhand klemt zich om de ijzeren leuning, zijn knokkels wit, maar ach, hij weet ook dat ze het gewoon fijn vindt om naar de toren te komen, of ze nu naar boven mag of niet. De wachtruimte wacht wel.

Hij leegt de volle asbak. Het pakje Chief Whip is bijna leeg. Straks gaat hij nieuwe halen bij de toko van Bazuin. Eigenlijk moesten de lenzen vandaag schoongemaakt worden, maar dat

had hij beter vanochtend kunnen doen. Nu heeft het geen zin meer en is het al te laat. Over een uur komt de aflossing.

De zee is rustig, de branding spoelt het strand schoon en het water komt langzaam hoger. Eindeloze herhaling van brekende golven die loom over het rulle zand uitvloeien en zich weer terugtrekken. Daarna schittert het natte zand alsof de zee het heeft verzilverd. Jaap kijkt naar een vast punt op het zand tot een golf het overspoelt. Het water komt steeds dichterbij de duinen.

Hij moet er niet te lang achtereen naar kijken, vooral niet bij harde wind. Dan verliest hij zich in staren naar het eindeloze grijs en de Noordzee wordt een oerwoud. Nu is het zonnig en steken mooie witte stapelwolken statig vanuit het noordwesten de grens tussen water en land over. De zee lijkt zelfs af en toe een beetje blauw. In de verte verschijnt een vissersboot achter het Rif. Sinds er in het wachtlokaal radio is kun je contact maken met de schipper, maar veel vissers hebben nog geen radio. In geval van nood is er altijd de seinmast of de morsesleutel.

Het journaalcahier ligt geopend voor hem op het bureau. Met de vulpen tussen zijn tanden bedenkt hij wat hij zal schrijven. Er is niets gebeurd vandaag. Dit zijn de gevaarlijkste dagen; eigenlijk moet je dan actie ondernemen, iets doen, maar vreemd genoeg vervalt hij vaak in lamlendigheid. Hij loopt rondjes in de kleine ruimte, staat weer even stil om over het water uit te kijken en gaat naar beneden, een verdieping lager, om te plassen op de ongemakkelijke wc. Weer terug in zijn observatiepost gaat hij zitten en schrijft 'geen bijzonderheden'. Morgen gaat hij beslist de lenzen schoonmaken.

Hij volgt twee vissersboten, Zoutkampers, die vanaf Ameland bovenlangs naar hun haven varen. De radio blijft stil. Het is mooi weer vandaag, maar toch kun je merken dat de herfst eraan komt. Het koelt snel af, vooral wanneer 's middags de wind draait en van zee gaat waaien. Een paar badgasten die vanochtend het strand opzochten om te baden, pakken windscherm en stoeltjes

op; een jong stel laadt hun spulletjes in een bolderkar en vertrekt met twee kleine kinderen aan de hand. Hij volgt hen door de kijker tot ze op de Badweg lopen.

De aflossing komt vroeg. Net als bij Jaap is het enthousiasme van zijn collega Huub groot, de liefde voor het werk op de toren. Niet iedereen denkt er zo over. Onlangs nog nam een wachter ontslag omdat hij het te saai vond, de dagen waren eindeloos zei hij, en hij wilde terug het leger in. Tja, je bent wachter of niet, wachten is werk, Huub is ook graag alleen op de toren.

Hij licht zijn aflosser in over de kleine gebeurtenissen van de dag, die hij breed uitmeet. Hij blijft nog even kletsen over niets en verlaat, na nog een laatste blik over het water, met tegenzin zijn werkplek.

Jaap cirkelt opnieuw de trappen af, zijn voetstappen weergalmen in de open ruimte.

Beneden pakt hij zijn fiets die hij altijd binnen in de toren zet en houdt met een hand de zware deur open. Op een paar passen van de toren staan een paar huizen op de duintop. Ze zijn gebouwd naast de toren, op de meest westelijke punt van het eiland, altijd blootgesteld aan de elementen. Bij iedere noordwesterstorm vangen ze de eerste klappen op. De huizen zijn bedoeld voor de lichtwachters, maar voor Jaaps gezinnetje was er geen ruimte beschikbaar, hij kreeg een huis toegewezen in het dorp en was daar niet rouwig om. Zo is het kleine beetje leven op het eiland iets dichterbij.

Hij daalt het duin af richting Badweg en laat de fiets rollen. Hij hoeft niet te trappen, de fiets rammelt over de klinkers terwijl hij in de flauwe bochten een beetje remt.

Nooit neemt hij het Torenbinnenpad, zoals het kind altijd doet. Jaap mijdt dat pad. Liever langs de zomerhuisjes, die een groot deel van het jaar onbewoond zijn, maar waar in een aantal nu nog de gezelligheid van de late vakantie heerst. Hij fietst langzaam, er is geen haast. Hij passeert Elim, het christelijke ko-

loniehuis waaruit de stadse bleekneusjes alweer zijn vertrokken na een paar weken blootstelling aan gezonde zeelucht. Jaap rijdt het gebouw voorbij terwijl hij aan Roos denkt.

De afgelopen weken was ze slechts één keer in een goeie stemming. Op een warme dag bewoog ze zich statig door huis in een van haar mooie sarongs, kleurrijk en stijlvol, de kleding maakt van haar een andere vrouw. Dan ziet hij haar als een levend kunstwerk en als de Indische prinses die ze was op hun trouwdag. Wanneer ze zo'n Javaanse dracht uitkiest, weet Jaap dat ze zich weer voelt als toen; dat ze weer even terug is in haar oorspronkelijkheid. Ze schijnt dan tijdelijk hem, vooral hem, en haar omgeving te aanvaarden. Te accepteren dat ze op dit eiland is opgesloten, gescheiden van haar verre land en familie.

De volgende dag droeg ze weer haar dikke grijze vest en klaagde over de kilte in huis. De kachel gaat pas in oktober aan.

Hij fietst het dorp in, groet links en rechts een paar burens. Met het dagelijkse, licht misselijke gevoel in z'n maag parkeert hij de fiets achter het huis aan de Middenstreek en wisselt een paar woorden met de buurman die hem de Leeuwarder Courant overhandigt. Net als Jaaps hait vroeger in Sint Jacobiparochie, is buurman Visser houder van het agentschap.

Er slaat een deur dicht, ook hier in het dorp waait het altijd, en Hillie huppelt hem tegemoet, de hakjes van haar schoenen tikken op de straatstenen en hij denkt aan het Torenbinnenpad.

Tot aan de maaltijd krijgt Jaap haar niet te zien. Ze blijft op haar kamer, iets wat ze bijna altijd doet nadat hij thuiskomt. Hillie zit aan de keukentafel en maakt babbelend een tekening, ze is zuinig op haar kleurpotloden. Haar korte beentjes slingeren heen en weer onder de stoel. Jaap maakt de prei schoon en schilt aardappelen. Hij bakt twee eieren, geen vlees vandaag. Zijn dochttertje mag hem helpen met het tafeldekken. Als hij klaar is en het eten op tafel staat, bestijgt hij de steile trap en klopt op de slaapkamerdeur.

Zuchtend neemt ze haar vaste plek aan tafel in en eet met muizenhapjes. Terwijl hij eet verwondert hij zich. Het gevoel dat hij altijd heeft als hij haar nauwlettend gadeslaat: dat hij haar niet verdient – jij boerenlul, getrouwd met zo'n schoonheid. Hij voelt zich schuldig. Hij beloofde haar gelukkig te maken, de oorlog was een spelbreker, maar toen die voorbij was kregen ze een tweede kans. Ze kijkt nauwelijks naar hem, ze zegt weinig, vraagt bijna terloops naar zijn dag maar lijkt de antwoorden niet te horen.

‘Je smakt,’ zegt ze terwijl ze opstaat. Ze verdwijnt, bijna zonder geluid te maken, en laat haar eten staan. Zijn bord is nog half gevuld en hij kijkt naar het prakje dat zij achterlaat op het hare. Het kind kijkt vragend naar hem op.

‘Je moet wel alles opeten,’ zegt hij zacht, ‘zoveel hoefde je niet.’

Het lukt niet meer om boos te worden.

's Avonds wandelt hij de Middenstreek uit en slaat rechts af naar het hotel, er is bijna niemand op straat. Ook in de gelagkamer is het niet druk. De hoofdlichtwachter zit er, en Jaap schuift op de kruk naast hem. Hij heeft in een oogopslag gezien wie het hier kennelijk ook beter hebben dan thuis. Aan de toog zitten meestal dezelfde koppen. Die schilder met z'n vlassige blonde haar heeft weer het hoogste woord. De boerenknecht naast hem, die in de polder woont, kijkt naar zijn bierglas alsof dat vanzelf weer vol raakt en knikt af en toe bevestigend op wat de schilder uitkraamt. Die heeft het over de walvisvaart. Alsof hij daar ook al verstand van heeft.

Bij het raam achter Jaap zitten een paar kerels te kaarten. Ze smijten hun azen en troeven met geklats op tafel en hun kreten omlijsten winst of verlies. Hier komen nu geen badgasten meer, het seizoen is nagenoeg voorbij. De gelagkamer van het hotel is gedurende de winter weer voor de eilanders. Toen hij vanmiddag uit verveling met de kijker het eiland afspeurde, meende hij

te zien dat ze bij paal zeven de strandtent al aan het afbreken waren. De paar gasten die op het eiland nog profiteren van de nazomer, zitten voor hun tent, of als ze meer geld hebben, in hun gehuurde zomerhuisje.

Van Strie, de hoofdlichtwachter, is niet een verkeerde kerel. Hij zeurt af en toe wat, maar Jaap heeft geleerd om zich niet te veel van een meerdere aan te trekken. Van Strie vraagt naar de lenzen. ‘De jenever is bijna op, ik doe het morgen wel, als jij voor aanvulling zorgt.’

‘Ik neem morgenochtend wel nieuwe mee, dan help ik je wel even.’

Toen Jaap na een tijdje op de toren was ingewerkt begreep hij dat de jenever het speciale middel was om de lenzen te reinigen; ze vertelden hem dat zijn voorgangers dat vroeger met echte jenever deden. Poetsen en af en toe misschien een slokje.

Van Strie wil hem dus helpen. Hij zit er niet op te wachten, de man een halve dag om zich heen, maar hij durft er niets tegen in te brengen.

De toog is een meter of vier lang met voorlangs zes krukken en heeft een korte kant waar nog twee tooghangers kunnen zitten. Daar, in het uiterste hoekje en leunend tegen de muur, zit de oude kerel die zijn dagen lijkt te slijten met weinig anders dan heen en weer te fietsen door het dorp. Jaap komt hem overal tegen of ziet hem ergens verderop in het straatbeeld schuiven. Hij is een bewegend element in het vaste decor van het eiland. Vaak draagt hij roze wanten, zelfs wanneer het warmer is dan vijftien graden. Dan fietst hij voor hun huis langs, en een paar minuten later is hij aan het einde van de Middenstreek omgekeerd en fiets hij weer terug. Zelfs vanaf de toren herkent Jaap zijn silhouet.

Hier binnen in de gelagkamer draagt hij ze niet, die wanten, maar de pet wel, die staat schuin op zijn verweerde kop. Hij lijkt te luisteren naar wat de schilder beweert. Jaap heeft het volle

zicht op hem. Terwijl hij met Van Strie praat zit die oude met zijn schipperspet voortdurend naar hem te loeren. Was hij vroeger niet een visser? Hij schijnt al jaren weduwnaar te zijn.

Monotoon klinkt het geouwehoer van de schilder, maar opeens valt die ouwe met zijn kraakstem hem in de rede: ‘Zeg Jaap, ben jij niet een beetje te veel van huis?’ De schilder is op slag stil en met hem het hele gezelschap. Zelfs de kaartspelers lijken even hun adem in te houden. Jaap kijkt de rij af, er wordt gegrijnsd, en hij peilt de kastelein, die hem met een frons aankijkt en zijn hoofd schudt terwijl hij een glas poetst.

De ouwe grinnikt terwijl hij een rode zakdoek onder zijn neus door haalt. ‘Kun je dat mooie vrouwtje van je wel zo vaak alleen laten?’ Jaap haalt zijn schouders op. Hij weet dat er gekletst wordt, Roos is al vanaf het moment dat ze voet aan wal zette een geliefd onderwerp.

1. Jaap

In maart werd het geleidelijk iets minder koud, de wind draaide naar het noorden en kwam over zee. Hait zei dat het voorjaar nu echt zou beginnen, maar dat had Jaap hem al eerder horen zeggen. Hait beweerde dat het de strengste winter was geweest die hij ooit meemaakte. Aan tafel zwaaide hij met zijn opgestoken wijsvinger, terwijl hij met dezelfde hand tegelijk zijn pijpje vasthield, en keek fronsend op Jaap en Tinie neer.

‘We zullen ons de winter van ’29 nog lang heugen jonges,’ en dat geloofde Jaap, want Hait bezorgde in het dorp de krant, en daar zou het vast wel in hebben gestaan, dat het de strengste winter was. Jaap was tijdens die koude maanden meer binnen geweest dan anders, maar had ook wel in de sneeuw gespeeld.

’s Zondag was er nooit veel te doen. Hij verveelde zich, met zijn zusje spelen wilde hij niet, die was drie jaar jonger dan hij en dus veel te klein. Daarom ging hij naar buiten op zoek naar een vriend. Meestal droeg hij klompen, maar nu deed hij in het klompenhok zijn zondagse hoge schoenen aan. Daarop kon je in de sneeuw gemakkelijker lopen en het mocht van Mim als hij er maar zuinig op was. Hij liep achterom, langs Hait’s groentetuin naar de straat, telde intussen de twintig stappen tot de spoorbaan en sloeg links af waar die het Noordeinde kruiste. Eerst sprong hij over iedere biels, die mocht hij niet raken want dan was hij af. Tussen de rails lag niet veel sneeuw, toch gleed hij een keer bijna uit. Toen hij het station naderde ging hij op de rails lopen, voetje voor voetje, en probeerde zwaaiend met zijn armen het evenwicht te bewaren. Daar was hij best goed in. Bovendien werd hij niet gestoord bij zijn kunsten want op zondag reden de aardappeltreinen niet en er was niemand die het hem verbood.

Misschien ging hij later, net als Hait, ook wel spoorwerker worden. Hait had vroeger gewerkt aan het onderhoud van de trambaan tussen hun dorp en Leeuwarden.

Aan de westzijde van de eerste loods hadden ze hun sneeuwhut gebouwd. Eerst wilden ze die maken op het einde van het peron, waar door de wind een berg sneeuw was opgewaaid, maar ze werden al snel door de stationschef weggestuurd. Dat betekende dat ze de grote hoeveelheid sneeuw die ze nodig hadden, moesten verplaatsen. Jelte had een bats van huis gehaald en Arjen een houten schuiver. Ze waren er een hele middag mee bezig geweest. Toen de berg hoog genoeg was, hadden ze de top van de aangestampte sneeuw rond gemaakt en voorzichtig een half ronde ingang gegraven waardoor ze de berg konden uithollen. Met blote handen haalden ze om beurten de sneeuw uit het groter wordende gat, terwijl ze die met de bats voorzichtig op de berg legden, waardoor hij weer hoger werd. – Je moest dan niet te hard stampen. Toen de hut eindelijk klaar was pasten ze er niet alle drie tegelijk in, dat was jammer, want nu konden ze niet binnen bij elkaar zitten. Dus kropen ze om beurten voorzichtig door het gat, terwijl er dan eentje buiten stond te wachten tot hij aan de beurt was. Vooral Jelte had weinig geduld en riep om de haverklap dat hij nu naar binnen mocht. Aan het einde van de middag waren hun broeken nat en hun handen rood.

Nu was er niemand van zijn vrienden bij het station en de hut was aan een kant ingestort. Misschien was er wel iemand op gesprongen. Jaap stond een tijdje naar het gat in het dak te kijken waarvan de sneeuw nu binnen in de hut lag, toen hij achter zich opeens iemand hoorde: ‘Ik weet wie dat gedaan heeft, maar dat zeg ik niet, want dan weet ik dat jij hem op z’n falie geeft.’ Jaap draaide zich om en keek omhoog tegen Egbert aan. Die was bijna een kop groter dan hij en zat op school in een hogere klas. Jaap speelde nooit met hem. Egbert stond hem met zijn handen in zijn zakken een beetje smalend aan te kijken. Zijn pet, die hem te groot leek en misschien wel van zijn vader was, stond scheef op zijn smalle kop. Egbert was lang en mager en

Jaap dacht dat hij hem misschien wel aankon, maar hij durfde het nooit te proberen. ‘Waarom heeft diegene het dan gedaan?’

‘Wat gedaan ...’ vroeg Egbert.

‘Onze sneeuwwhut kapotgemaakt,’ zei Jaap kwaad.

‘Weet ik veel, misschien vond hij hem niet mooi. Ik vind het ook een hut van niks.’

‘Heb jij het soms gedaan?’

‘Zeker niet,’ zei Egbert en haalde luid snot op. ‘Ik ga trouwens nu naar Zwarte Haan, want daar heb je pas hoge bergen. Daarbij vergeleken is die hut van jullie niks. Ga je mee?’ Hij spuugde op de grond.

‘Zwarte Haan?’ zei Jaap. ‘Lopend? Dat is hartstikke ver toch?’

‘Welnee man, een halfuurtje misschien. Kom op!’

De lange jongen draaide zich abrupt om, sprong behendig van het perron en liep langs het spoor verder naar de straat die vanuit de bebouwde kom naar het noorden leidde.

‘Wat voor bergen?’ vroeg Jaap terwijl hij hem op een drafsje achterhaalde.

‘Ijsbergen man. Heb je het niet gehoord? Het ijs ligt wel dertig meter hoog tegen de dijk aan. Nou ja, misschien twintig meter, maar het zijn enorme bergen en ze worden steeds hoger, dat zei meester gisteren.’ Egbert rochelde nog een keer en spuugde een verse klodder op de sneeuw.

Onderweg, net buiten het dorp, vroeg Jaap: ‘Heeft jouw vriend het gedaan?’

‘Wat gedaan, welke vriend ...’

‘Klaas toch?’

‘Klaas is niet mijn vriend hoor,’ zei Egbert na een kleine aarzeling en liep weer door. Jaap moest denken aan die keer dat Klaas hem vertelde wat zijn hait had gezegd. Dat de hait van Jaap geen hait had. Daar begreep Jaap toen niets van. Het leek wel een raadsel, maar die Klaas zei het toen hij boos was. Klaas had hem geduwd toen ze tijdens het speelkwartier over het schoolplein

renden en tegen elkaar opbotsten. Jaap duwde terug. Hij was niet bang voor Klaas, ondanks dat die bij Egbert in de klas zat en dus een jaar ouder was. Klaas was bijna omgevallen maar hij kon nog net zijn evenwicht bewaren van de harde duw die Jaap hem had gegeven. Klaas werd boos en was gaan schreeuwen. Toen riep hij het, dat Jaaps hait zelf geen hait had.

‘Wellus!’ riep Jaap en duwde nog eens; voor de zekerheid sloeg hij hem ook nog met z’n vuist op zijn wang. Toen leek het alsof Klaas zou gaan huilen, maar na een snik draaide hij zich om en droop af. Jaap was bang dat hij naar meester zou gaan om te verklikken wat er was gebeurd en dat Jaap had geslagen, maar dat had Klaas niet gedaan. Nadat Jaap hem met zijn ogen even-tjes gevolgd had, kreeg hij door dat er iemand vlak achter hem stond. Egbert stond grinnikend toe te kijken.

Misschien had Klaas nu wel wraak genomen door de sneeuw-hut kapot te maken.

Op de Kadalsterweg liepen ze het dorp uit, richting de dijk. Er was zand op de weg gestrooid, dat zich had vermengd met de sneeuw die overdag smolt en ’s nachts weer aanvroor. Hier en daar konden de jongens een stukje glijden over de klinkers, waarbij ze soms bijna struikelden wanneer er opeens een stroef stuk tussen stak. De sneeuw was door het dooiwater extra glibberig en spatte op je broekspijpen. Jaap bedacht dat hij zuinig op zijn schoenen moest zijn, maar ook dat het niet zo erg was dat de sneeuw hut nu kapot was. Het werd immers voorjaar en ze hadden de hele winter al glijbanen en sneeuwpoppen gemaakt.

De wind blies hun in het gezicht. Het was een beetje heilig, waardoor er kleine druppeltjes aan de rand van Jaaps muts bleven hangen waar hij tegenaan kon kijken. Als die zouden bevriezen werden het kleine pareltjes, net als de drie pareltjes die bep aan haar zondagse halsketting had. Hij keek naar de jas van Egbert, die aan de voorkant ook wit was van de druppeltjes. Maar het vroom niet meer. De velden waren nog met sneeuw bedekt en